Het geweldloze verzet van een stenenstapelaar

Must see-voorstellingen, bij aanvang van elke TAZ-tiendaagse zijn ze met heel veel. Tegen het einde, dunnen ze uit. Een opmerkelijke eensgezindheid sluipt in de bezoekersrangen: 'Nick Steur, de jongen die stenen stapelt, daar mag en kan je niet omheen.'

DOOR STIJN DIERCKX

FOTO CHRISTOPHE BRYSSE

■ Nick Steur hekelt in *FREEZE!* op sublieme wijze de dictatuur van snelheid en kwantiteit, hij bouwt steen voor steen aan een terugkeer naar de essentie.

De dingen die Nick Steur maakt, zijn van steen. 'Van steen zijn', dat gaat over keihard, over koud en gevoelloos. Stenen zijn zwaar, hebben een voorliefde voor de grond. Ze zijn een beetje saai, kunnen enkel liggen, of vallen. Of ook nog, welja het is waar, verlegd worden in een rivier op aarde. Wilde stenen kun je temmen, kappen en bakken, geometrisch vastzetten in rechte muren. Ik denk, dat wist u al. Ik denk, kan toch geen kwaad, dit korte herhalingslesje, in het kader van al wat nu volgt.

De Nederlandse performancekunstenaar Nick Steur bezocht een tiental Oostendse locaties, alvorens heel uitgekiend te opteren voor een kunstgalerie met zicht op zee. Met zicht op werken in die zee: een strekdam wordt gebouwd. Grote stenen moeten ons beschermen tegen een stoute storm: nu, of over duizend jaar. In de galerie staan een dertigtal stoelen in twee rijen op een verhoog. Georiënteerd naar zeven kubussen, van fragiel spiegelglas. In de vitrine liggen natuurstenen klaar, verschillend in grootte en vorm. Dat is wat het publiek ziet bij het binnenkomen. Dat, en na het gaan zitten, ook plots zichzelf. Uitgestald opgesteld in het zicht van dijkpassanten.

Dutch accent

Nick drukt op play, *FREEZE!* begint. Een vooraf opgenomen geluidsbandje legt uit: *"This text is in English."* Het is de stem van de performer zelf. Hij excuseert zich voor zijn onontkoombaar *Dutch accent,* maar met de hoop op een doorbraak in de internationale kunstscène, kun je maar beter voorbereid zijn. Gelach, een portie zelfspot en dito relativering wordt naar waarde geschat in een kunstwereld waar luchtbellen en windbuilen welig waaien.

Terwijl het bandje monotoon verder praat, plaatst de performer zijn eerste stenen: wat u hier ziet heeft niets met Photoshop of trucage te maken. Opnieuw gelach, de jongeman doet onverstoorbaar voort, gevangen in zijn focus. Van kubus naar kubus, behendig en zorgvuldig, steen op steen. Een leukerd op de dijk roept 'boe', steeds meer mensen houden even halt. Halen hun schouders op en sjokken verder. Wat buiten banaal lijkt, werkt binnen voorlopig bijzonder beklijvend. Te midden dat tweerichtingsverkeer van verwonderde blikken opereert een jongen. Niets kan hem uit evenwicht brengen in zijn niemandsland van versteende stilte en trage eenvoud.

> Zijn stapelingen zijn letterlijk wonderlijk. Ze lijken simpelweg onmogelijk, staan los van de zwaartekracht

Een lichte trilling, een harde knal, een spiegel flitst in duizend scherven. Verwarring, zelfs lichte paniek in het publiek. Mislukking, magieschennis, bij pakweg de goochelaar is het ondenkbaar. Een artiest die leeft van illusies en trucs, krijgt zijn act nooit meer op de sporen. Hij wordt een clown. Hoongelach, geld terug. Bij Nick Steur is het omgekeerde waar. Een artiest die leeft van écht en oprecht doet geen act tout court. Zijn performance verandert met één klap in een potentieel rampgebied. Gedaan met lachen om leukerds op de dijk. Gevaar en hoogspanning, alle zekerheden aan diggelen. Zelden jaagt een voorstelling de betrokkenheid, de concentratie en hartenklop van een publiek zo de hoogte in. Vanaf nu is het voor iedereen voor écht: uitademen verboden. De grillige stenen zijn een slap touw, de spiegeldozen een gapende afgrond. Nicks geringste beweging, elke krak, elke tik in de ruimte, alles speelt nu mee, op leven en dood.

Nick Steur stapelt al stenen van kindsbeen af: "Het is begonnen, gewoon, op het strand. Maar wil je me in de krant alsjeblieft niet herleiden tot een jongen die iets kan met stenen. Ik doe veel meer dan dat." In *FREEZE!* geeft Nick Steur op sublieme wijze vorm aan zijn geweldloze verzet tegen de dictatuur van snelheid en kwantiteit. Hij bouwt steen voor steen aan een terugkeer naar essentie. Als toeschouwer maak je iets mee dat je niet rijmen kunt. Wat deze jongeman doet, stroomt voort uit innerlijke geestkracht: is gebouwd met en door overtuiging en idealisme. Wat je hier ziet raakt aan het onverklaarbare, het religieuze. Zijn stapelingen zijn letterlijk wonderlijk. Ze lijken simpelweg onmogelijk, staan los van de zwaartekracht. Minutenlang wikt en weegt, zoekt en onderzoekt hij met beide handen het schier onmogelijke. En dan plots, zoals dat soms - heel soms - lukt na een lange onderhandeling, schijnen de onverzoenbare partijen het eens te worden. Een evenwicht is bereikt. Hoe labiel ook, vanaf dan is het gevecht gestreden. Het rustpunt, de overeenkomst gevonden. De steen wordt weer steen, hij blijft liggen.

Ik denk: Nick is een stenenfluisteraar. Hij begrijpt iets dat velen rond hem niet meer zien kunnen. Hij inspireert, legt met twee handen uit waar deze wereld om draait, nood aan heeft. *FREEZE!* herdefinieert de begrippen: evenwicht, geduld, gevoel, esthetiek, stilte, verbondenheid, harmonie. Tussen stenen, tussen mensen.

i ***FREEZE!*** **is onderdeel van Dijknomaden: vrijdag 5 augustus om 11 en 15 uur (uitverkocht).**
Volg de performances van Nick Steur op: www.nicksteur.com